

ለክቡር ዶ/ር ጌዲዮን ጢሞቴዎስ
በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ
የፍትህ ሚኒስቴር ሚኒስትር
አዲስ አበባ

**ጉዳዩ :- የፍትህ ሚኒስቴር የ2014 በጀት ዓመት
ሂሳብ ኦዲት ሪፖርት ይመለከታል፤**

በርዕሱ የተጠቀሰውን ሚኒስቴር መ/ቤት የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ የኦዲት ውጤትና አስተያየት የያዘ 7 ገጽ የኦዲት ሪፖርት እና 20 ገጽ የሂሳብ ሪፖርቶች በድምሩ 27 ገጽ ከዚህ ደብዳቤ ጋር አያይዘን የላክን መሆኑን እንገልጻለን፡፡

ከሰላምታ ጋር

ስንታየሁ ደበበ
የንግድና አስተዳደር መሥሪያ ቤቶች
የኦዲት ሥራ አስኪያጅ

**በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ
የፍትህ ሚኒስቴር**

**የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ
አዲት ሪፖርት**

**የካቲት 2015 ዓ.ም
አዲስ አበባ**

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ

የፍትህ ሚኒስቴር

የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ አዲት ሪፖርት

የፍትህ ሚኒስቴር የተመደበለትን የመደበኛ በጀት በፋይናንስ አዋጁ፣ ደንቡ እና በተከታታይ በወጡ መመሪያዎች መሰረት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፣ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሰረት መያዙንና የመንግሥት ሃብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ ከዚህ ሪፖርት ጋር የተያያዙትን የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን አዲት አድርገናል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የፍትህ ሚኒስቴር ሥራ አመራር ሲሆን፣ የሂሳብ ሪፖርቶችን አዲት በማድረግ ሙያዊ አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና አዲተር መሥሪያ ቤት ኃላፊነት ነው፡፡

አዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2008 ለመ/ቤታችን በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ዓለም አቀፍ የአዲት ደረጃዎችን መሠረት በማድረግና የዋና አዲተርን የአዲት ሥልት በመከተል ነው፡፡ እነዚህን የአዲት ደረጃዎች መከተል አዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ላይ አጥጋቢ የሆነ ማረጋገጫ/የአዲት አስተያየት/ ለመስጠት ያስችለናል፡፡

አዲቱ የተከናወነው የዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው፡፡

የሚከተሉት በሚኒስቴር መ/ቤቱ የተዘጋጁ የሂሳብ ሪፖርቶች፡-

- ◆ የሂሳብ ማመዛዘኛ፤
- ◆ የገቢ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የመደበኛ ወጪ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የተሰብሰቢ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የተከፋይ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የዝውውር ሂሳብ ሪፖርት፤

ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል፡፡

የፍትህ ሚኒስቴር የ2014 የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፣ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት በመንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት በትክክል የተዘጋጁና፤

የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፣ ደንብና መመሪያን ጠብቆ የተከናወነ በመሆኑ በእኛ አስተያየት የፍትህ ሚኒስቴር የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች እና የፋይናንስ አስተዳደር ሥርዓቱ አጥጋቢ ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ምንም እንኳን ከላይ የተሰጠውን የኦዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም፣ ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊሰጣቸው፣ እርምጃ ሊወሰድባቸው እና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል፡፡

I. ህጋዊነትን ያልተከተሉ ጉዳዮች (Compliance Matters)፤

1. መስከረም 25 ቀን 2014 ዓ.ም በቁጥር ፲/ኢ/1/53/86 ዓ.ም የወጣውን የእቃና የአገልግሎት ግዥ አንዳንድ አንቀጾችን ለማሻሻል በወጣው መመሪያ መሰረት እስከ ብር 400,000 ያሉ እቃ ግዥዎችን እንዲሁም እስከ ብር 300,000 ለሆኑ የአገልግሎት ግዥዎች በዋጋ ማወዳደሪያ መፈጸም እንዳለበት ያመለክታል፡፡ ጥቃቅን ግዥዎችን በተመለከተ በግዥ መመሪያው እንደተመለከተው የመንግስት መ/ቤት በግዥ ዕቅድ ውስጥ ያልተካተቱ ዋጋቸው ከብር 10,000.00 ያልበለጠ ዕቃዎችን ወይም አገልግሎቶችን ወይም በጉዞ ወቅት የሚያጋጥሙ ችግሮችን ከመፍታት ጋር የተያያዙ ግዥዎችን የቀጥታ ሻጭ ድርጅት መፈፀም ይችላል፡፡ ሆኖም በዚህ ዓይነት የሚፈፀሙ ጥቃቅን ግዥዎች ድምር በአንድ የበጀት ዓመት ውስጥ ከብር 150,000 መብለጥ እንደማይኖርበት ይደነግጋል፡፡ በመሆኑም ግዥዎች በመመሪያው መሠረት መፈጸማቸውን ለማጣራት በናሙና ኦዲት ሲደረግ፡- ሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱ የመስተንግዶ አገልግሎት እና የተለያዩ ዕቃዎች ግዥ በጠቅላላው ብር 2,467,043.81 የዋጋ ማወዳደሪያ ሳይሰበሰብ ግዥውን በቀጥታ የፈጸመ መሆኑ፤

2. በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 190/2002 አንቀጽ 32 እንዲሁም በፌዴራል የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች የሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 4/2003 መሰረት ለውሎ አበልና ለመጓጓዣ የተሰጠ ቅድሚያ ክፍያ ሰራተኛው ሥራውን አጠናቆ ከተመለሰ በኋላ፤ በመመሪያ ቁጥር 5/2003 መሰረት ደግሞ ለግዥ የተሰጠ ቅድሚያ ክፍያ በሰባት ቀናት ውስጥ መወራረድ እንዳለበት ያሳያል፡፡ ይሁንና ሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱ ተሰብሳቢ ሂሳቦች ደንቡን መመሪያውን ተከትሎ እንዲወራረድ ተገቢውን ክትትል ባለማድረጉ ምክንያት በተሰብሳቢ ሂሳብ መደብ 5217112፡-

1. ከአንድ ወር እስከ አንድ ዓመት ድረስ የቆየ ብር 160,652.04
2. ከአንድ ዓመት በላይ እስከ አምስት ዓመት ድረስ የቆየ ብር 73,549.50
በድምሩ ብር 234,201.54 በደንብና በመመሪያው መሰረት ሳይወራረድ በሂሳብ መግለጫው ላይ የሚታይ መሆኑ፤

3. በመሥሪያ ቤቱ የሚገኙትን ተከፋይ ሂሳቦች ተገቢነት ለማረጋገጥ እንዲሁም መሥሪያ ቤቱ ያለበትን ተከፋይ ሂሳቦችን በወቅቱ ለሚመለከተው አካል የሚከፍል መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ ከአንድ ወር እስከ አንድ ዓመት ድረስ የቆየ በሂሳብ መደብ 6174204/5055 ብር 32,425.50 ሳይከፈል በሂሳብ መግለጫው ላይ የሚታይ መሆኑ፤

4. የፌዴራል መንግስት የገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 979/2008 ክፍል አምስት አንቀጽ 51/ንአ2 መሠረት በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነ ሰው የቴክኒካል አገልግሎት ክፍያ ከኢትዮጵያ ውስጥ ያገኘ እንደሆነ በዚሁ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ 2 እንደተመለከተው ከጠቅላላ ቴክኒክ አገልግሎት ክፍያ ላይ 15 በመቶ ግብር የመክፈል ግዴታ እንዳለበት ይደነግጋል፡፡ በተጨማሪም በዚሁ አዋጅ ክፍል አንድ አንቀጽ 2/ንአ/23 መሠረት ቴክኒክ ክፍያ ማለት ለቴክኒካዊ፣ ሙያዊ ወይም ለማማከር አገልግሎት የሚከፈል ክፍያ እንደሆነ ተመልክቷል፡፡ ይሁን እንጂ ሚኒስቴር መ/ቤቱ ውጭ ሀገር ከሚገኙ ሁለት ድርጅቶች (አዲስ ሎው ግሩፕ ኤል ኤልፒ ዓለም አቀፍ የህጋዊ ጥብቅና ተቋም እና ከደምሴ እና ቸርች ከተባሉ ድርጅቶች) የጥብቅና አገልግሎት ግዥ ብር 25,007,367.46 ክፍያ የፈጸመ ሲሆን ከክፍያው ላይ 15 በመቶ በድምሩ ብር 3,751,105.12 ቴክኒካል ሰርቪስ ታክስ ቀንሶ ለግብር ሰብሳቢው መስሪያ ቤት ማስገባት ሲገባው ግብር ያልቀነሰ መሆኑ፤

ታውቋል፡፡

II. ትኩረት ሊሰጥባቸው የሚገባቸው ጉዳዮች (Emphasis of Matters)

1. የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ መንግስት የሂሳብ አያያዝ እና አወቃቀር ስርዓት ገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚ/ር ባዘጋጀው ማንዋል መሰረት ማንኛውም የመንግስት መስሪያ ቤቶች የሂሳብ ኮዶችን /ቻርት ኦፍ አካውንት/ መሰረት ያደረገ የአሰራር ስርዓት ተግባራዊ መሆን እንዳለበት ያመለክታል፡፡ ይሁን እንጂ ሚኒስቴር መ/ቤቱ ከአዲስ ሎው ግሩፕ ኤል ኤልፒ ዓለም አቀፍ የህጋዊ ጥብቅና ተቋም የውል ስምምነት

በማድረግ በውሉ መሠረት ለአገልግሎት ግዥው ክፍያ ሲፈጽም ብር 7,303,404.09 ቀንሶ ያስቀረውን የዊዝሆልዲንግና የቫት ተከፋይ ሂሳብ በተከፋይ በመመዝገብ ለገቢ ሰብሳቢው መ/ቤት መክፈል ሲገባ በገቢ ሂሳብ መደብ 1422115/1417/ የተመዘገበ በመሆኑ የገቢ ሂሳብ ሪፖርቱ አላግባብ ከፍ እንዲል ያደረገው መሆኑ፤

2. የወጪ ሂሳቦች የሚመዘገቡት የገንዘብ ሚኒስቴር ጥር 1994 ዓ.ም ባወጣው የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መመሪያ መሰረት መሆኑን ለማረጋገጥ በናሙና አዲት ሲደረግ፡- ሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱ ለተለያዩ ወጪዎች የፈጸመው ክፍያ በድምሩ ብር 4,955,637.50 በተገቢው የሂሳብ መደብ ያልተመዘገበ መሆኑ ታውቋል፡፡ ሁኔታው በምዝገባ ወቅት ተገቢው ትኩረት ያለመሰጠቱን ከማመልከቱም በተጨማሪ በየሂሳብ መደቡ የተመለከቱት ሒሳቦች ትክክለኛውን የወጪ ሂሳብ እንዳያሳዩ ምክንያት ሊሆን ችሏል፡፡ ስለሁኔታው በባለፉት በጀት ዓመታት አዲት ወቅትም አስተያየት የተሰጠበት ቢሆንም እርምጃ ያልተወሰደበት መሆኑ፤
3. በሚኒስቴር መ/ቤቱ ለተቋራጮች የሚፈጸመው ክፍያ በግዥ መመሪያው እና በውሉ መሰረት የተፈጸመ መሆኑን እና የአመዘጋገብ ሥርዓቱም የገ/አ./ል/ማ/ር ነሐሴ 1999 ዓ.ም ባወጣው የፌዴራል መንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መመሪያን ተከትሎ መሆኑን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፡- ሚኒስቴር መ/ቤቱ በኮልፌ ቀራንዮ፣ ንፋስ ስልክ እና አዲስ ከተማ ክፍለ ከተማ በተለያዩ ህንጻ ተቋራጮች ለሚያሰራቸው የግንባታ ስራዎች በውሉ መሠረት የቅድመ ክፍያ ሲፈጽም ሂሳቡን በተሰብሳቢ የሂሳብ መደብ በዴቢት በመመዝገብ ሥራዎች ተሰርተው በሚቀርበው የክፍያ ምስክር ወረቀት (ፔይመንት ሰርተፍኬት) መሠረት የቅድሚያ ክፍያ ተመላሽ ሲደረግ ክሬዲት በማድረግ ሂሳቡን መከታተል ሲገባ የሂሳብ ምዝገባው የማይደረግ በመሆኑ ተቋራጮች ምን ያህል የቅድመ ክፍያ ተመላሽ እንደቀራቸው ፔይመንት ሰርተፍኬት ላይ ከማቀናነስ በስተቀር የሂሳብ ምዝገባው የማያውቀው መሆኑ፤
4. በፌዴራል መንግሥት የበጀት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 2/2003 ክፍል ሶስት አንቀጽ 12(1) ማንኛውም የመንግሥት መሥሪያ ቤት ለበጀት አመቱ የተፈቀደለትን የመደበኛ ሆነ የካፒታል በጀት አጠቃቀም በሚገባ መቆጣጠር እንዳለበት ይገልጻል፡፡ በዚህ መሰረት ሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱ በ2014 በጀት ዓመት የተፈቀደው የወጪ በጀት አጠቃቀም ሥራ ላይ ከዋለው ጋር ሲነጻጸር ከ10% በላይ ሥራ ላይ ያልዋለው በየሂሳብ ኮዶች ሲታይ፡-

1. ከመደበኛ በጀት ብር 65,963,130.67

2. ከካፒታል በጀት ብር 69,358,819.14

በድምሩ ብር 135,321,949.81 ሥራ ላይ ያልዋለ በጀት በመሆኑ

ታውቋል፡፡

II. ሌሎች ጉዳዮች (Other Matters)

1. የመሥሪያ ቤቱ የተሽከርካሪ ሥምሪት፣ አያያዝና አጠቃቀም በፌዴራል መንግሥት የተሽከርካሪዎች ስምሪትና አጠቃቀም መመሪያ ቁጥር 32/2004 መሰረት መፈጸሙን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ፡-

1.1 የባለቤትነት መታወቂያ ደብተራቸው በሌላ መሥሪያ ቤት ስም የሆኑ 6 ስድስት) ተሽከርካሪዎች የሚገኙ መሆኑ፤

1.2 ከስምንት ወር እስከ አንድ ዓመት በላይ ጋራዥ የቆሙ ተሽከርካሪዎች መኖራቸው፤

2. ባለፉት በጀት ዓመታት የኦዲት ግኝቶች ላይ በተሰጠው የኦዲት አስተያየት መሰረት ሚኒስቴር መ/ቤቱ እርምጃ የወሰደባቸው መሆኑ ሲጣራ፡

እርምጃ ሊወሰድበት የሚገባ		እርምጃ የተወሰደበት			እርምጃ ያልተወሰደበት		
በገንዘብ መጠን	በቁጥር	በገንዘብ መጠን	በቁጥር	በፐርሰንት (በ%)	በገንዘብ መጠን	በቁጥር	በፐርሰንት (በ%)
30,288,311.52		24,217,931.17		80%	6,070,380.35		20%
	3		3	100%			

በኦዲት አስተያየቱ መሰረት በገንዘብ ደረጃ እርምጃ ሊወሰድበት ከሚገባው የገንዘብ መጠን ውስጥ 80% እርምጃ የተወሰደበት ሲሆን 20% እርምጃ አልተወሰደበትም፡፡ በቁጥር ደረጃ ከተገለጹት የአሰራር ክፍተቶች ውስጥ ደግሞ 100% እርምጃ ተወስዶባቸዋል፡፡ እርምጃ ያልተወሰደባቸው ግኝቶች ዝርዝር ቀጥሎ ቀርቧል፡፡ ይኸውም፡-

I. የ2013 በጀት ዓመት የሂሳብ አዲት ግኝቶች፤

1. መ/ቤቱ የሰበሰበውን ገቢ ለማዕከላዊ ግምጃ ቤት ፈሰስ ማድረጉን ለማረጋገጥ አዲት ሲደረግ፡- በተለያዩ የሂሳብ መደቦች ከሰበሰበው ገቢ ብር 77,925,415.02 ውስጥ ብር 74,661,510.46 ፈሰስ የተደረገ ሲሆን ብር 2,706,204.03 ለኢትዮጵያ ኮንስትራክሽን ኮርፖሬሽን እና ብር 120,000.00 ለአቶ በቀለ ካሣሁን ለፍርድ ባለመብቶቹ ክፍያው የተፈጸመ ሲሆን ብር 437,700.38 ወደ ማዕከላዊ ግምጃ ቤት ፈሰስ ያልተደረገ መሆኑ፤
2. በፌዴራል መንግስት ገንዘብ ክፍያ መመሪያ ቁጥር 4/2003 በቁጥር 4 የሥራ ማስኬጃ ወጪዎች ሲፈፀሙ በተራ ቁጥር 4 ክፍያ ለሚፈፀምባቸው ወጪዎች ተገቢው የሰነድ ማስረጃ መቅረብ እንዳለበት ይገልጻል፡፡ የስልጠና ተሳታፊዎች ብዛት በመጠየቂያ ቢገለፅም በተለያዩ የወጪ ማስመስከሪያዎች የተከፈለ በድምሩ ብር 103,402.00 በሂሳብ መደብ 2251101/6271 በወጪ የተያዘ ሲሆን፤ የተሳታፊዎች የሰዓት መቆጣጠሪያ ዝርዝር ዋናው (ኦሪጅናል) በማስረጃነት መቅረብ ሲገባው በፎቶ ኮፒ ክፍያ የተፈጸመ መሆኑ፤

II. የ2012 በጀት ዓመት የሂሳብ አዲት ግኝቶች፤

3. በተገባው ውል መሰረት ከተቋራጩ የሚፈለገውን የጉዳት ካሳ አስልቶ ለሚመለከተው አካል ገቢ ማድረግ እንደሚገባ በአዲት አስተያየት የተገለጸ ቢሆንም ገቢ ያልተደረገ የጉዳት ካሳ ብር 3,043,482.40 ያልተከፈለ መሆኑ፤
4. መስሪያ ቤቱ ለግንባር ቀደም ሰራተኞች ማበረታቻ በሚል ለታብሌት ግዥ ብር 195,097.50 እንዲሁም ለዋንጫ መግዣ ብር 66,000.00 በድምሩ ብር 261,097.50 በጀት ሳይፈቀድ ከመመሪያ ውጭ ክፍያ የፈጸመ ሲሆን መ/ቤቱም ለዚህ መሰል ክፍያዎች ያስፈቀደው በጀት ባለመኖሩ የተፈፀመው ክፍያ መመሪያን ያልተከተለ መሆኑ እንዲሁም ገንዘቡ ከሚመለከታቸው ሠራተኞች ተመላሽ ሊደረግ እንደሚገባ የተገለጸ ቢሆንም ተመላሽ ያልተደረገ መሆኑ፤
5. መ/ቤቱ የሰዓት መቆጣጠሪያ ዝርዝር ያልቀረበለት የስልጠና ክፍያ በድምሩ ብር 379,683.07 ለከፈለው ወጪ ተገቢውን የሠልጣኞች ስም ዝርዝርና

ፊርማ በደጋፊ ማስረጃነት ሊያቀርብ እንደሚገባ አስተያየት የተሰጠ ቢሆንም ማስረጃ ያልቀረበ መሆኑ፡፡

6. በመንግስት ሰራተኞች የአገር ውስጥ የቀን ውሎ አበል ክፍያ መመሪያ መሠረት ያልተፈጸመ የውሎ አበል ክፍያ በድምሩ ብር 702,665.00 ከሚመለከተው ሠራተኛ ወይም ኃላፊ ተመላሽ ሊደረግ እንደሚገባ የተገለጸ ቢሆንም ተመላሽ ያልተደረገ አለመደረጉ፤

7. አለአግባብ በብልጫ የተከፈለ ውሎ አበል ብር 23,500.00 ተመላሽ ሊደረግ እንደሚገባ የተገለጸ ቢሆንም ተመላሽ ያልተደረገ መሆኑ፤

III. የ2011 በጀት ዓመት ኦዲት ግኝቶች

8. ብር 1,051,650.00 አላግባብ ለውሎ አበል የተከፈለ ሂሳብ ተመላሽ እንዲደረግ አስተያየት ቢሰጥም ተመላሽ ያልተደረገ መሆኑ፤

9. ከፍተኛ ትምህርት ተቋማት የመጨረሻ/5ኛ/ ዓመት የህግ ተማሪዎች የበጎ አድራጎት አገልግሎት ለሰጡበት በሚል ለትራንስፖርት ለ31 ተማሪዎች በቀን 70 ብር በድምሩ ብር 67,200.00 አለአግባብ ክፍያውን የፈቀደው ኃላፊ ተጠያቂ ሊሆን እንደሚገባ የኦዲት አስተያየት ቢሰጥም እርምጃ ያልተወሰደ መሆኑ፤

ተገልጾ አስፈላጊው የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድ በተደጋጋሚ የኦዲት አስተያየት የተሰጠ ቢሆንም ተገቢው የማስተካከያ እርምጃ ያልተወሰደ መሆኑ ታውቋል፡፡

የፌዴራል ዋናው ኦዲተር መሥሪያ ቤት

የካቲት 2015 ዓ.ም